

ESKİŞEHİR'DE KOLLOKYUM/PANEL VE ÇEVRE

PROF.DR. SERAP KARA*

Çeşitli endüstriyel, konutsal, ticari ve hatta akademik kuruluşlarda gerçekleştirilen kimyasal, biyolojik ve nükleer işlemlerden artakalan, miktarları giderek hızla artan ve ülkeleri sınırlararası atık ticaretine dahi zorlayan tehlikeli ve toksik nitelikli atıklar, tüm dünya ülkelerinin ve ülkemiz genelinin olduğu kadar, Eskişehir yöresinin de geleceğini tehdit eden ve şimdiden gerekli köklü önlemlerin vakit geçmeden alınmasını gerektiren çok ciddi ve yaygın bir sorundur.

Tehlikeli ve toksik nitelikli atık maddelerin yönetimi ve alınması gereken ciddi tedbirlerin aciliyeti konusu yöremizde ilk kez gündeme gelmiş ve bu vesile ile ilgili kuruluşlar haklı olarak uyarılmış ve aktive edilmişlerdir. Yörede şu anda gündemde olan spesifik sorun, uçak bakım ve motor revizyon işlemlerinin çeşitli safhaları ile ilgili olarak depolama koşullarından ve raf ömrünü doldurmalarından dolayı evsafını kaybettiği düşünülerek kullanılamaz raporu verilen inorganik (siyanürlü ve bazik/asidik tuzlu malzemeler) ve organik (boya ve astarlar; boya

sükücüler (remover); yapıştırıcılar "adhesive"); sızdırmazlık macunları (sealant); gres (greasel); katı/sıvı film yağlama malzemeleri (lubricant) kökenli malzemelerle, nötralizasyon ve yüzey işlemlerinden çıkan siyanür; asit-alkali, krom gibi tehlikeli katı atıkların;

a) yan sanayide kullanılabilirliklerinin araştırılması,

b) kontrollü bertaraf ve imha şeklinin tesbiti, ve

c) uygun imha yeri ve koşullarının belirlenmesi gereksinimidir.

Ancak, belirtilen spesifik konuya ilişkin yasa (yönetmelik) ülkemizde henüz mevcut olmadığından (taslağı hazırlama aşamasındadır) şu anda gerçekleştirilecek bir uygulamanın geçici nitelik taşıyabileceği düşünülerek, yöresel bazda yapılan ön araştırma ve çalışmalardan (Kara ve Banar 1992; Burgaz ve diğerleri 1992) sonra ülkemiz bazında konuda yaptırım gücü olan, konuya hakim ve deneyimli kurum, kuruluş ve kişilerle de konunun tartışılmaya devam edilmesi uygun görülmüş, öncelikle dış kaynaklara bağlı kalınmamsızın ülkemiz koşullarında var olan poansiyeli değerlendirebilmek üzere Eskişehir'de Valilik,

I. HİBM ve Anadolu Üniversitesi'nin işbirliği ile ve Eskişehir TUSAŞ Motor Fabrikası, Eskişehir Belediyesi ve Sanayi O-dası'nın katkılarıyla "Tehlikeli ve Toksik Atıkların Yönetimi; Teknik, Yasal ve Yöresel Uygulamalar" kollokuyumu ve "Eskişehir'de Durum ve Çözüm Alternatiflerinin Uygulanabilirlik Yönünden Tartışılması" panelinin düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

Böylece, üzerinde tartışılacak konular belirlenerek çağrı yapılan değerli uygulamacı ve bilim adamlarının katılımıyla gerçekleştirilecek olan kollokuyum oturumlarında 13 konuşmacı, ilgili spesifik konuda bilgi ve deneyimlerini aktaracak, konu yuvarlak masa toplantısı ve panelde derinlemesine irdelenip tartışılacak, malum atık sorununun çözümüne ilişkin olarak, tercihen rantabl kararlardan oluşan uygulanabilir bir çözüme ulaşmaya, değilse çözüme ulaşabilmeyi engelleyici veya geciktirici temel faktörlerin tespit edilmesine çalışılacaktır.

Ülkemizin çeşitli illerinden konularında uzmanlaşmış bilim adamlarının davet edildiği ve bu disiplinlerarası işbirliğininin sürekli gündemde tutulmasına vesile ol-

* Prof.dr. Serap Kara, Anadolu Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Kimya Fakültesi Mühendisliği Proses Ve Reaktör Tasarımı Ana-bilim Dalı Başkanı'dır

ması umulan toplantıda;

a) atıkların imha edilebileceği düşünülen alanlarda yeraltı su kaynaklarının kirlenme riski açısından yörenin jeolojik ve hidrojeolojik yapısının detaylı şekilde irdelenmesi,

b) atıkların içerdiği klorlu bileşikler, diokson, PCB, DDT, TCDD, siyanür, krom, nikel, asbest gibi özel zararlı maddelerin yaratacağı tehlike ve risklerin ve ayrıca klorlu aromatik bileşikler başta olmak üzere bazı atıkların yakılmasından doğacak sakıncaların tartışılması,

c) bu spesifik mücadele açısından, tehlikeli ve toksik atıkların gömülmesi, depolanması veya yakılmasına kıyasla, asıl tercih edilen yöntemler olan "atıkların üretim safhasında en aza indirgenebileceği teknolojinin kullanımı", atıkların hacimlerinin ve miktarının bertaraf işleminden önce en aza indirgenmesi, "atıkların geri kazanımı ve yeniden değerlendirilmesi" konularının ve dünyadaki alternatiflerinin tartışılması, bu kapsamda uluslararası düzeyde özellikle ilişkiler kurulmasını gerektiren hususların saptanması ve bu husus-

ların Eskişehir için uygulanabilirliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

KAYNAKLAR

KARA, S. ve Banar, M., "Katı, Tehlikeli ve Toksik Atıklar", **Komisyon Ön Raporu**, 29 s., Eskişehir, Ağustos 1992.

KARA, S. ve Banar, A. "Katı, Tehlikeli ve Toksik Atıklar", I. **Gelişme Raporu**, 26 s., Eskişehir, Ekim 1992.,

KARA, S., " Tehlikeli ve Toksik Atıklar", **ESIAD Dergisi'nde** yayınlanmak üzere sunulan çağrılı metin, 3 s., Eskişehir, Eylül 1992.

BURGAZ, S., Rezanko, R., Kara, S., ve Karakaya, A.E., "Thioethers in urine of sterilization personnel exposed to ethylene oxide", **J. Clinical Pharmacy and Therapeutics**, 17, 169-172, 1992

ÖNEMLİ NOT

Bir süreden beri ANATOLIA Dergisi'nin bazı sayıları promosyon amacıyla abone olmayanlara da gönderilmekteydi... Ancak, elinizdeki sayıyı izleyen dergiden itibaren dağıtım; yalnızca abonelere yönelik olarak yapılacaktır.

Tüm "**Anatolia Dostları ve Okuyucuları**"na önemle duyurur, abone olmalarını rica ederiz.

ANATOLIA